

HIGHLIGHT “จับสถิติมาแล้ว เรื่องราวความเป็นอยู่คนในภาค” PROVINCIAL DATA FOR SUSTAINABLE WELL-BEING

29 พฤศจิกายน - 1 ธันวาคม 2567

การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้ข้อมูลวิเคราะห์ความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาค
รวมถึงการสร้างและรักษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
เพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

“ ใจกลางใหญ่ของเราคือนำ Data จาก
หน่วยงานต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันเป็น Pool Data
เพื่อประโยชน์สูงสุด ที่จะช่วยให้เห็นภาพ
ความต้องการของประชาชนที่ชัดเจนได้อย่างไร ”

-- ดร.จิตเกษม พรประพันธ์ --
ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายเศรษฐกิจการเงินภูมิภาค
ธนาคารแห่งประเทศไทย

-- คุณพรวิภา ตั้งเจริญมั่นคง --
ผู้อำนวยการอาวุโส
สำนักงานภาคเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย

“ ข้อมูลเชิงพื้นที่สะท้อนถึงความต้องการ
และปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนในแต่ละพื้นที่
ยิ่งเรามีข้อมูลละเอียดเท่าไร ยิ่งทำให้เราทำนโยบาย
ได้ตรงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น ”

หัวข้อ: ข้อมูลในการติดตามชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนรายพื้นที่

ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนช่วยสะท้อนภาพของปัญหา และเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนเพื่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ ดังนั้น จึงต้องมุ่งเน้นการทำข้อมูลให้สามารถเผยแพร่ได้ตามกำหนดระยะเวลา การนำเครื่องชี้เศรษฐกิจและสังคมรายเดือนมาใช้ประเมินภาวะเศรษฐกิจและสังคมภูมิภาคมากขึ้น และการพัฒนาตัวชี้วัดเพิ่มเติมเพื่อประเมินความยั่งยืนของเมือง

“ ภายหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 เราเห็นการขยายตัวกลับมาในภาพใหญ่ แต่ถ้าดูข้อมูลระดับภูมิภาค อาจจะยังฟื้นตัวไม่เต็มที่ ”

เครื่องมือสำคัญในการติดตามพัฒนาการของประเทศ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP)
- ดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI)
- ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
- Thai People Map and Analytics Platform (TP Map)
- รายงานการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ

– คุณอุกฤษฏ์ พงษ์ประไพ –
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หัวข้อ: เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อการศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคม

การนำข้อมูลเชิงพื้นที่มาจัดทำเป็นแผนภาพเชิงภูมิสารสนเทศศาสตร์ (Geoinformatics) จะทำให้เห็นปัญหาจนตั้งข้อสังเกต ซึ่งนำไปสู่การหาคำอธิบายโดยผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านเพื่อให้ได้คำตอบของปรากฏการณ์และเห็นความเชื่อมโยงกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งอาจเป็น Data Insight ที่สามารถนำไปใช้สนับสนุนการจัดทำนโยบาย

“ สิ่งที่เราทำคือ การหา Insight จากการนำข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมมาทำ Visualization สะท้อนภาพเชิงพื้นที่ เพื่อจุดประกายให้คนเห็นประโยชน์ และนำข้อมูลไปใช้ศึกษาในสิ่งที่เขาสนใจ ”

ข้อมูลที่น่าสนใจ

- 1) การวิเคราะห์ Overlay Analysis โดยอาศัยการเชื่อมโยงข้อมูลหลายชุดด้วยข้อมูลพื้นที่ เช่น รหัสหมู่บ้าน
- 2) การวิเคราะห์ภาพถ่ายแสงจากดาวเทียมในเวลากลางคืน: Nighttime Light Intensity (NTL) เพื่อติดตามการขยายตัวของขอบเขตเศรษฐกิจโดยจำแนกแสงไฟใหม่เป็น New Growth
- 3) การจัดทำแผนภาพในเชิงภูมิสารสนเทศศาสตร์ (Geoinformatics) เป็นการนำข้อมูลภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจมาทำแผนภาพเพื่อค้นหา Data Insight เช่น พื้นที่เผาไหม้กับความยากจน พื้นที่ติดตามการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ พื้นที่น้ำท่วม พื้นที่ภัยแล้ง พื้นที่สีเขียว การกระจุกตัวของก๊าซ N02 ฯ

– ดร.ศิริกุล หุตะเสวี –
สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (GISTDA)

หัวข้อ: ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการเงินเชิงพื้นที่

ข้อมูลระดับบุคคลมีความสัมพันธ์กับข้อมูลระดับพื้นที่ จึงเป็นประโยชน์ต่อการระบุกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินนโยบายแบบพุ่งเป้า (Targeted Policy) แทนที่จะทำนโยบายแบบวงกว้าง (Universal Policy)

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจการเงินเชิงพื้นที่

1) ดัชนีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ (Spatial Economics Fundamental Indicator: SEFI) ใน 6 มิติ คือ โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณสุข การศึกษา เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ความท้าทายทางทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

2) ดัชนีปัจจัยพื้นฐานทางการเงินเชิงพื้นที่ (Spatial Financial Fundamental Indicator: SFFI) และการจัดทำแผนที่การเงินครัวเรือนไทย ใน 3 มิติ คือ การบริหารจัดการทางการเงิน การออมและการลงทุน การเข้าถึงสถาบันการเงิน

“ปัญหาไม่ได้อยู่ในระดับบุคคล แต่อยู่ในระดับหมู่บ้านและตำบล คนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน มักเจอปัญหาล้ำๆ กัน ดังนั้น ความสำคัญจึงเป็นการมองปัญหาแต่ละพื้นที่ว่าเป็นอย่างไร”

– คุณอิทธิพัฒน์ ประภาประเสริฐ –
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

หัวข้อ: ความรู้ทางการเงินของคนในภูมิภาค

จากการสำรวจและการประเมินความเปราะบางทางการเงินช่วยให้เห็นพัฒนาการด้านทักษะทางการเงินของคนไทยในแต่ละภูมิภาค และเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ของการอบรมให้ความรู้ทางการเงินขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย และประชาชนยังมีความหลากหลาย จึงยากที่จะใช้นโยบายที่มีลักษณะ One Size Fit All ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่มาประกอบการกำหนดนโยบายส่งเสริมความรู้ทางการเงินที่เหมาะสม

“Financial Literacy ช่วยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ด้านการเงินที่ดี รับมือกับความท้าทายต่าง ๆ และรักษาเสถียรภาพทางการเงินได้”

ข้อมูลการประเมินทักษะทางการเงินและความเปราะบางทางการเงิน

1) ผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยรายภูมิภาค 4 ด้าน

- ความรู้ทางการเงิน
- ด้านพฤติกรรมทางการเงิน
- ด้านทัศนคติทางการเงิน
- ด้านภัยทางการเงิน

2) การประเมินความเปราะบางทางการเงิน 3 ด้าน

- Health
- Resilience
- Capability

– ดร.จิตเกษม พรประพันธ์ –
ธนาคารแห่งประเทศไทย

หัวข้อ: สถิติที่ใช้วัดความเป็นอยู่ของคนในภูมิภาค

แต่ละพื้นที่มีข้อมูลไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านทรัพยากร อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ถูกจัดทำโดยหน่วยงานในพื้นที่จะเป็นข้อมูลที่เร็วกว่าส่วนกลาง ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเปลี่ยนข้อมูลจึงเป็นส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็น Single Source of Truth

“จุดมุ่งหมายสำคัญของ Government Data Catalog คือหน่วยงานภาครัฐผลิตข้อมูลขึ้นมาควร จะบอกว่ามีอะไร แล้วต้องแบ่งปันให้เพื่อนและต้อง แลกเปลี่ยนกันได้โดยอัตโนมัติ”

– คุณหยัชนก ชินอุปราวัฒน์ –
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ข้อมูลที่น่าสนใจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

- 1) โครงการสำรวจ / สำมะโน ระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุม
- 2) ตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ช่วยให้เห็นการติดตามและวัดผลการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การขจัดความยากจน การศึกษา สุขภาพ และการปกป้องสิ่งแวดล้อม
- 3) บัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) รวบรวมจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในรูปแบบข้อมูลสถิติ ข้อมูลภูมิสารสนเทศเชิงพื้นที่ และอื่น ๆ

Akha Ama coffee

Kalm village

Kalm village

STAT
NETWORK
2024

HIGHLIGHT Panel Discussion “จับสถิติมาแล้ว แลกเปลี่ยนความรู้ การใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ของทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ”

“ประเทศไทยเหมือนทวิภพ มีทั้งอยู่ในระบบและนอกระบบ จังหวัดที่อยู่ในภาคเดียวกันก็มีบริบทไม่เหมือนกัน เวลาภาคเอกชนใช้ข้อมูลจากภาครัฐ ก็จะมา recheck ด้วยข้อมูลจากแหล่งอื่น เพื่อไปดูว่ามีอะไรเกิดขึ้นจริง”

-- คุณ ธวัชชัย เศรษฐจินดา --
รองประธานกรรมการหอการค้าไทยและประธาน
หอการค้าภาคกลาง หอการค้าไทย

-- ดร. กิตติ สังวรณ์ --
ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุน
ด้านการพัฒนาดระดับพื้นที่

“ ในการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในระดับพื้นที่ นอกจากข้อมูลแล้ว ต้องทำให้คนในพื้นที่เห็นประโยชน์ผ่าน social process รวมทั้งการสร้างความเป็น ownership นำไปสู่กลไกการจัดการและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ”

“ ข้อมูลระดับบุคคลที่สะท้อนความเป็นอยู่ของคนในระดับพื้นที่ มีความสำคัญในการช่วยชี้เป้าด้านการทำนโยบายของภาครัฐ รวมทั้งการประเมินความคุ้มค่าของมาตรการต่าง ๆ ”

-- ดร. กวิน เอี่ยมตระกูล --
เศรษฐกรชำนาญการ
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาข้อมูลและแลกเปลี่ยนมุมมอง การวิเคราะห์ชีวิตคนในภูมิภาคในระยะต่อไป

ทุกหน่วยงานในภาคีเครือข่ายข้อมูลเชิงพื้นที่ สานต่อการพัฒนาข้อมูลและร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองการวิเคราะห์ชีวิตคนในภูมิภาคทุกครึ่งปี เพื่อ update government data catalog การปรับปรุงข้อมูล/methodology/เครื่องมือใหม่ ๆ และร่วมแชร์ข้อมูลระหว่างกัน เพื่อให้แต่ละหน่วยงานนำไปต่อยอดใช้ประโยชน์ได้ในวงกว้าง ร่วมทั้งสร้างความร่วมมือที่จะทำงานศึกษาวิเคราะห์ร่วมกัน

ข้อคิดจากนักธุรกิจรุ่นใหม่จากการเยี่ยมชมกิจการชุมชน

“ความยั่งยืนของเรามีหลายบริบท
เปรียบเทียบมือรุ่ง 7 สี รุ่งจะสวยได้
ก็เพราะมี 7 สี ไม่ใช่เพียงสีใดสีหนึ่ง
โดยแต่ละสีมี function ของตนเอง”

คุณกรวด - อารยะ โรจนะภิรมย์ ผู้ร่วมก่อตั้ง Kalm Village เล่าถึงแนวความคิดการทำ
ธุรกิจของครอบครัวแบบสมดุลและยั่งยืน ด้วย passion ที่รักและชื่นชอบในศิลปะ
วัฒนธรรม และอยากจะทำให้สืบทอดไปถึงคนรุ่นใหม่ จึงตั้งใจที่จะสร้างที่นี่ให้เป็นพื้นที่
ที่ทุกคนเข้าถึงได้ โดยสร้างโมเดลธุรกิจภายใต้ความยั่งยืน 4 ด้านคือ

- 1) **ยั่งยืนทางธุรกิจครอบครัว** คือ การให้ความรู้ สร้างพื้นที่ public space หา
ข้อมูลสร้างกิจกรรมดึงดูดให้ทุกคนสามารถมาเยือน และชมผลงานของศิลปินรุ่น
เก่าและรุ่นใหม่ที่หมุนเวียนได้ตลอดทั้งปี
- 2) **ยั่งยืนในเชิงศิลปะและวัฒนธรรม** คือการผสมผสานทั้งรูปแบบเก่าและใหม่ ให้
ทุกบริบทอยู่ร่วมกันได้ หากทิ้งของเก่าไปแล้วคงจะไม่เหลือรากให้ชุมชนหลังได้ศึกษา
- 3) **ยั่งยืนทางรายได้**ของผู้สืบทอดงานศิลปะและงานที่มั่นคงของพนักงาน
- 4) **ยั่งยืนด้านการท่องเที่ยว** ความแตกต่างคือสิ่งสวยงาม การเดินทางทำให้เติบโต
เพราะเราจะได้เห็นอะไรใหม่ ๆ อย่างเชียงใหม่มีวัฒนธรรม ศิลปะจากพ่อครูแม่ครู
และการท่องเที่ยวจะช่วยให้ชุมชนอยู่ได้อย่างยั่งยืน

คุณลี - อายุ จือปา นักพัฒนาชุมชนและผู้ก่อตั้ง Akha Ama coffee ธุรกิจเพื่อสังคม เล่าถึง
journey และความท้าทายในการปั้นคุณภาพกาแฟไทยให้ติดอันดับโลก โดยมีข้อคิดที่น่าสนใจดังนี้

- ▶▶ **การมองหาโอกาส** ไทยคงไม่สามารถแข่งขันด้านปริมาณกับบราซิลได้ แต่ไทยมีโอกาส
ที่จะแข่งได้ในด้านคุณภาพ
- ▶▶ **การวิเคราะห์ข้อมูลรอบด้านเป็นสิ่งสำคัญ** หลักการคิดวิเคราะห์ความเป็นไปได้ตั้งแต่
เคสแย่สุด (worst case) ไปจนถึงเคสดีที่สุด (best case) และความกล้าเผชิญหน้าความท้าทาย
มีส่วนสำคัญที่ทำให้ได้แหล่งเงินทุนจาก CAMPFIRE ช่วยต่อยอดธุรกิจไปไกลถึงประเทศญี่ปุ่น
- ▶▶ **การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างการยอมรับ** เริ่มจากการชวน
คนในชุมชนมาร่วมออกแบบ (Co-creator) ถึงความสามารถของคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ มา
ร่วมพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งแก้ปัญหาแต่ละครอบครัวที่มีความหลากหลาย
- ▶▶ **การพัฒนาชุมชนให้เห็นผลไม่ใช่เรื่องง่ายและต้องใช้ระยะเวลา** การปลูกกาแฟใช้เวลา
กว่า 4 ปีจึงจะเริ่มให้ผลผลิต ขณะที่เกษตรกรต้องมีรายได้ยังชีพ การชักชวนให้หันมาปลูก
กาแฟจึงต้องอาศัยการพูดคุยทำความเข้าใจและผสมผสานไปกับพืชเศรษฐกิจอื่นในท้องถิ่น
- ▶▶ **การมีแหล่งเงินสำรองเพื่อฉุกเฉินเป็นเรื่องสำคัญ** ที่ทำให้ผ่านช่วงร้าย ๆ อย่างโควิด-19 ได้

ผลสัมฤทธิ์ที่น่าภูมิใจจากความตั้งใจพัฒนามากว่า 15 ปี คือการได้เห็นคนรุ่นใหม่
มีรายได้ดีขึ้นอย่างก้าวกระโดด เด็กในชุมชนได้รับการศึกษาที่ดีขึ้นและมีโอกาส
ไปเรียนต่างประเทศ ครูเรือนเกษตรกรมีฐานะดีขึ้นและมีอาชีพที่มั่นคงจากรุ่นสู่รุ่น

“การพัฒนาไม่ใช่หน้าที่
ของคนใดคนหนึ่ง
แต่เป็นหน้าที่ของส่วนรวม
ที่จะต้องลุกขึ้นมาทำเอง
เพราะถ้าจะรอหน่วยงานรัฐ
มันไม่พอ”

